

Energideklaration och Energikartläggning för bygdegårdar, – Vägar för en bättre ekonomi och minskad miljö- och klimatpåverkan

Att energideklarera bygdegården är ett krav som gäller sedan länge. Kvalitet, kostnad och resultat har ifrågasatts. Det förekommer oseriösa företag som utför energideklarationer på ett så billigt sätt som möjligt, så att lagkravet uppfylls, men där deklARATIONEN I princip är oanvändbar för husägaren. En rätt och väl utförd energideklaration kan ge föreningen, fastighetsägaren, många nya sätt att se på sitt hus och dess problem och möjligheter.

Att uppfylla kravet och att utvinna kunskap om hur man uppnår sitt mål, kan man göra på fler sätt. Energikartläggning är en mer fyllig och innehållsrik form av Energideklarationen. Om man vill uppnå mål så som kostnads- och energibesparingar i en bygdegård är Energikartläggningen mer ändamålsenlig.

Energikartläggning ska innehålla:

- energibalanser som visar vart den tillförda energin tar vägen (In och ut genom byggnaden. Det gäller både värme och elektricitet)
- nivån på hur åtgärdsförslag beskrivs och beräknas ekonomiskt.

Prisskillnaden mellan en riktig utförd energideklaration och en energikartläggning är inte så stor. Mellanskillnaden är försvarbar med tanke på den högre nivån av analys och därmed möjligheten till besparingar. En energikartläggning ligger dessutom till grund för en energideklaration.

Hur gör du som energiansvarig? Här följer 5 punkter att ta del av.

1. Ta fram energistatistik för byggnaden. Du skall fördela dina energikostnader per kvadratmeter (A-temp).

Elkostnader. Elanvändning framgår på din faktura eller gå in på nätbolagets hemsida, där finns ofta bra statistik.

Värmekostnader. Pellets-kostnader (det kan vara pellets i ton), Oljekostnader (i m³), Fjärrvärme (i kWh). Räkna om kostnader och volym till kWh. (Pellets ca 4800 kWh/ton, olja 10 000 kWh/m³)

Mät upp byggnadens uppvärmda yta, A-temp i m², (A-temp = byggnadens totala yta mellan ytterväggar. Mellanväggar etc ingår. Utrymmen uppvärmda till mer än 10 grader ingår.)

Dividera antalet kWh el med uppmätt A-temp. = xxx kWh/m²

Räkna ut värmebehov yyy kWh/m² (A-temp).

2. Gör en noggrann uppskattning av nyttjandegraden för bygdegården. Redogör för antalet timmar av användning under uppvärmningssäsong och användningstid på sommaren. Specificera vilken temperatur byggnaden håller när den används och till vilken temperatur ni sänker när ni inte använder den.
3. Samla in fakta om hur och när byggnaden är byggd. (vindsisolering, tjocklek och material, fönster, väggar, golv, ventilationssystem m m)
4. Ta en första kontakt med en certifierad energiexpert. (Lista finns på www.boverket.se/Bygga--forvalta/hitta-kvalitetsansvariga-kontrollanter-intygsgivare/Tala med denna person om era nyckeltal för el och värme, byggnadens yta, nyttjande och isoleringsstandard. En sådan,

kunnig person kan bedöma om det är intressant att gå vidare med en energikartläggning. I gränsfall¹ (det är inte enkelt att bedöma en byggnad när man inte är på plats) kan det räcka med att experten eller den kommunala energi- och klimatrådgivaren gör ett rådgivningsbesök och ger tips och råd direkt på plats.

5. Ni kommer fram till att ni ska göra en kartläggning.
  - a. Ställ upp kriterier för en energikartläggning:
    - i. Vad vill ni uppnå? Lägre kostnader, minskad miljö-, klimatpåverkan? Bättre komfort? Specificera vad ni vill uppnå. 20% lägre klimatpåverkan till 2015? 15% lägre kostnader nästa år och ytterligare 15% lägre året därpå?
    - ii. Vad får det kosta? Ett riktvärde kan vara 5-10% av årliga kostnader för el, värme och vatten. Så mycket kan man rimligen spara år 1 (och efterkommande år) med enkla åtgärder.
    - iii. Ange tidsramar. Besiktning på plats inom 4 veckor? Rapport inom 6 veckor? Presentation fastställt datum i förväg.
    - iv. Åtgärdsförslag ska vara begripliga även för icke tekniker. Dessa ska ha kostnadsbedömning och lönsamhetsberäkning enligt energideklarationsmodellen. (sparkostnad)
    - v. Kräv att kartläggaren är certifierad energiexpert nivå K(valificerad) och/eller har goda referenser (kolla upp!)
    - vi. I anbud ska kartläggaren förklara hur deras kartlägningsprocess går till. (ger viktig indikation på om de är kompetenta och engagerade)
    - vii. Upphandla att kartläggningen per automatik också är en giltig energideklaration om sådan inte är gjord ännu.
    - viii. Kommunikation endast med en huvudansvarig person, ej specialister på företaget som har tagit hand om vissa delar (i förekommande fall).
    - ix. Den färdiga kartläggningen ska presenteras för styrelsen.
  - b. Ta in anbud från ca 3 energikartläggare (företag). Utvärdera dessa, ta gärna hjälp av kommunens energi- och klimatrådgivare.
  - c. Upphandla kartläggningen. Genomför. Efter presentation, utvärdera åtgärdsförslagen.
  - d. Gör en handlingsplan. Kombinera gärna med underhållsåtgärder.
Upphandla/utför åtgärder.
  - e. FÖJL UPP!
  - f. Rapportera gärna till förbundet.

¹ Nyckeltalen ger en indikation om energieffektiviteten. Ligger el+värme över 200 kWh/m² är det klart intressant att kartlägga byggnaden. Under 100 kWh/m² kan det vara tveksamt om åtgärder kan vara kostnadseffektiva. Tyvärr är det för många faktorer som spelar in för att ge en enkel och kort vägledning.

Vännäs 2011-11-02

På uppdrag av Bygdegårdarnas Riksförbund, genom Henrik Öhlin

Marcel Berkelder
Exergi B(y)rån

BILAGA:

Gör en egen rimlighetsbedömning.

De allra flesta bygdegårdarna har gjort insatser för att minska energi kostnader och klimatpåverkan. Vad som är rimligt från fall till fall är svårt att schablonisera. Har några riktlinjer och tips.

Boverkets byggregler (BBR18) kan vara ett mått som man kan eftersträva:

Tabell 9:3a Lokaler som har annat uppvärmningssätt än elvärme

Klimatzon	I	II	III
Byggnadens specifika energianvändning [kWh per m ² A _{temp} och år]	140	120	100

Tabell 9:3b Lokaler med elvärme Avser även värmepumpar

Klimatzon	I	II	III
Byggnadens specifika energianvändning [kWh per m ² A _{temp} och år]	95	75	55

1. Hur stor är bygdegården och hur ser användningen ut? Sänker ni temperaturen under större delar av året är förutsättningarna för att göra rimliga ekonomiska investeringar låga, helt enkelt för att ni troligen har relativt låga kostnader. (det kan kännas som mycket pengar per år ändå, men gör gärna en jämförelse med er egen bostad). Nyttjandegraden i såväl tid som temperatur är avgörande för kostnadseffektiva åtgärder.
Hur mycket kostar el och värme per år? En sänkning med 20% hur mycket pengar ger det och hur mycket kan man investera för det?
2. Finns det uppenbara brister?
  - a. Vindsisolering håller den modern villa standard?
  - b. Är byggnaden tät? (Med bra ventilation?) Eller läcker det luft/är det dragit på flera ställen? Luftläckage kan ge stora energiförluster. Observera att hus inte behöver andas utan människan ska få frisk luft genom bra och kontrollerad ventilation.
  - c. Finns det onödigt många och dåliga fönster? Kan man sätta igen ett antal? Går det på ett kostnadseffektivt sätt att komplettera till 3-glas? Fråga glasmästaren, det finns olika metoder.
  - d. Använder ni enbart el eller olja för uppvärmning? 25-60% kostnadssänkning är möjlig. Vad betyder det för er? Kan det bära en investering på 100 000 kr, 200 000 kr eller?
  - e. Gå husesyn själv, det finns bra checklistor för det på nätet. Ju bättre underlag för beslut, desto bättre beslut!
3. Prata med andra bygdegårdar och jämför.